

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»
۱۰ اکتوبر ۲۰۱۳

خواندن نماز در موتر

در روز قیامت هر کسی مرهون گناहانی است که انجام داده ، و به خاطر خطاهائی که از نزدش سرزده جوابگوی آن خواهد بود و به آن مجازات میشوند.

در روز قیامت ، اهل جنت از اهل دورخ می پرسند به چه علتی شما را به دوزخ روانه کرد؟ آنان چهار عامل را بر می شمارند که یکی از مهمترین آن عوامل عدم بر پائی نماز است.

« فی جنات يتساءلون * عن المجرمين * ما سلككم في سقر * قالوا لم نك من المصلين * ولم نك نطعم المسكين * وكنا نخوض مع الخائضين * وكنا نكذب بيوام الدين»؛ (سوره مدثر، آیات ۴۰ - ۴۶) (جنتیان در میان باغ ها درباره مجرمان از یک دیگر می پرسند، چه چیز شما را در آتش سقر در آورد؟ دوزخیان در جواب می گویند: از نمازگزاران نبودیم و بینوایان را غذا نمی دادیم و با اهل باطل به بطالت می گذرانیدیم و روز جزاء را دروغ می شمردیم.)

- نماز، ستون دین است. و باید دانست که دین بدون این ستون، برپا نمی شود. در حدیثی از حضرت معاذ روایت گردیده: آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است: «رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَزُرْوَةٌ سَنَامِهِ الْجِهَادُ». (ترمذی (۲۶۱۶) و ابن ماجه (۱۳۱۴/۲) و احمد (۲۳۱/۵). و ترمذی درباره آن، گفته است: این حدیث، حسن و صحیح است و آلبانی نیز آن را در ارواء القلیل (۱۳۸/۲) تحسین نموده است.)

(رأس امور اسلام و ستون آن، نماز است. و قله آن، جهاد می باشد). و باید دانست که اگر ستون بیفتد، و یا از بین رود ، ساختمان، نابود خواهد شد.

- ناگفته نباید گذاشت که اولین عملی که بنده به خاطر آن محاسبه می شود، نماز است. و خوبی و بدی اعمال انسان، به نمازش، بستگی دارد. در حدیثی از انس بن مالك روایت گردیده آمده است که : پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است که «أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الصَّلَاةُ، فَإِنْ صَلَحَتْ، صَلَحَ سَائِرُ عَمَلِهِ وَإِنْ فَسَدَتْ، فَسَدَتْ سَائِرُ عَمَلِهِ» وَ فِي رِوَايَةٍ: «أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُنظَرُ فِي صَلَاتِهِ فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَ خَسِرَ». (ابوداود (۸۶۴، ۸۶۶) و ابن ماجه (۱۴۲۵) و احمد (۶۵/۴، ۹۰۳، ۳۷۷/۵) و صحیح الجامع آلبانی (۳۵۳/۲)

«اولین چیزی که در روز قیامت، بنده به خاطر آن، محاسبه می‌شود، نماز است. اگر نمازش، درست باشد، سایر اعمالش، نیز درست خواهد بود. و اگر نمازش، فاسد باشد، سایر اعمالش، فاسد خواهد بود.»
- آخرین چیزی که از دین، ضایع می‌شود، نماز است. پس اگر نماز که آخرین امر دین است، ضایع گردد، چیزی از آن، باقی نمی‌ماند.

نماز و بر پائی نماز در دین مقدس اسلام در حضر و سفر، صحت و مریضی، قیام و قعود، در وقت جنگ و صلح امر گردیده است و مسلمان مکلف به اجرای آن در همه احوال زندگی می‌باشند. نماز مسافر دارای احکام به خصوص خویش می‌باشد ولی من در این بحث صرف در مورد خواندن نماز در موتر، کشتی، طیاره و ریل، معلومات مؤجز هذا را با شما شریک می‌سازم.

خواندن نماز های فرضی زمانی که انسان در موتر سوار و مصروف مسافرت باشد جایز نمی‌باشد (مسافرت در کشتی و طیاره شامل این حکم نیست). ولی نماز های سنت و نوافل اگر در حال مسافرت در رفتار موتر خوانده شود کدام ممانعتی نداشته و جایز می‌باشد.

ولی در مورد به جا آوردن، نماز های فرض مسلمان باید از موتر پیاده شود، وگرنه نمازش در حال مسافرت در موتر باطل است و بمانند آنست که نمازتان را فوت کرده باشید.

در حدیث شریف از جابر ابن عبد الله رضي الله عنه روایت است که می‌فرماید: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ. فَإِذَا أَرَادَ الْفَرِيضَةَ، نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ.» (بخاری: ۴۰۰)
همچنان در حدیثی آمده است:

یعنی: رسول الله صلی الله علیه وسلم نوافل را بر پشت مرکب و به هر طرفی که آن می‌رفت، می‌خواند. اما هنگامی که می‌خواست نماز فرض بخواند، پیاده می‌شد و رو به قبله، نماز می‌خواند.

همچنان در حدیثی آمده است: پیامبر فقط نماز های فرض را بر روی شترش نمی‌خواند (متفق علیه، بخاری ۹۹۹-۱۰۰۰-۱۰۹۵-۱۰۹۶-۱۰۹۸-۱۱۰۵)، مسلم (۷۰۰). یعنی: رسول الله صلی الله علیه وسلم نوافل را بر پشت مرکب و به هر طرفی که آن می‌رفت، می‌خواند. اما هنگامی که می‌خواست نماز فرض را بخواند، پیاده می‌شد و رو به قبله، نماز می‌خواند.

جابر بن عبد الله رضي الله عنه می‌فرماید: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ. فَإِذَا أَرَادَ الْفَرِيضَةَ، نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ.» (بخاری: ۴۰۰) بنابر حکم این حدیث نماز گزار در حال سوار موتر باشد باید، از موتر پیاده شود، نماز خویش را به جا آورد.

چرا می‌توان در کشتی و طیاره نماز فرض را خواند:

محدثین می‌نویسند که روزی از پیامبر صلی الله علیه وسلم در مورد نماز خواندن در کشتی، سؤال شد؟ فرمود: «صَلِّ فِيهَا قَائِمًا إِلَّا أَنْ تَخَافَ الْغُرُقَ» (روایت دارقطنی و حاکم) (ایستاده نماز بخوان مگر این که خطر غرق شدن وجود داشته باشد). که این حدیث دلالت بر جواز نماز خواندن بر روی کشتی دارد و طیاره نیز حکم کشتی را دارد. از جانب دیگر کشتی و طیاره خلاف موتر بر روی زمین حرکت نمی‌کنند و بلکه در بحر و هوا سیر می‌نمایند، لذا توقف آنها مقدر نیست تا فرد پیاده شود و نمازش را بر روی زمین بخواند.
بدین اساس گفته می‌توانیم که در شرع اسلامی خواندن نماز های فرض در کشتی و طیاره جایز است، ولی در موتر و امثال آن جایز نیست، مگر آنکه دو شرط زیر برقرار باشد:

۱- اختیار موتر در دست او نباشد، به عبارتی او موتران نیست، و موتران سرویس خواهش توقف او را برای ادای نماز نمی پذیرد، او مسافر نیست که مانند دیگر راکبین موتر یا سرویس در حال سفر است. و اگر شخص خودش دریور باشد و می تواند، موتر را توقف دهد و نمازش را بخواند، در این صورت هیچ عذری از او پذیرفته نمی شود، بدین معنی که باید موتر را توقف دهد و نماز فرض خویش را به جا آورد.

۲- اگر کسی که در موتر است، و در حال رفتن به مقصد مطمئن باشد که تا قبل از رسیدن به مقصد، وقت نماز تمام می شود. چنان که به مقصد برسد ولی هنوز وقت مقرر نماز تمام نشده است، حق ندارد نمازش را در موتر بخواند، بلکه بایستی هر موقع به هدف مقصود رسید نمازش را بخواند.

همچنین باید توجه داشت که اگر قبل از سوار شدن به موتر، وقت نماز فرا رسیده است، باید قبل از آن که سوار موتر شود، نمازش را بخواند و حق ندارد که در ادای نماز کوتاهی کند به این امید که باز در موتر نمازش را خواهد خواند (مگر برای نمازهایی که امکان جمع کردن در آنها وجود دارند به جمع آن اقدام نماید).

یادداشت تکمیلی :

خواننده محترم اینک برای تکمیل و توضیح بهتر و بیشتر بحث در این بخش، احکام قصر و جمع نماز در سفر را مؤجزاً نیز بیان می دارم :

۱- قبل از همه باید گفت که نماز صبح به هیچ صورت با نماز فرض قبل و یا بعد از آن جمع نمی شود.
۲- نماز پیشین (ظهر) و عصر با یکدیگر هنگام سفر جمع و قصر می گردند، چه جمع تقدیم و چه جمع تأخیر.
۳- نماز مغرب (شام) و عشاء (خفتن) با یکدیگر هنگام سفر جمع و قصر می گردند، چه جمع تقدیم و چه جمع تأخیر.

۴- نماز مغرب به هیچ وجه قصر نمیگردد، و فقط با نماز عشاء هنگام سفر جمع می گردد.

۵- در هنگام سفر، اگر مسافر از شهر اقامتش خارج شده باشد، نماز ظهر را با عصر، و نماز مغرب را با عشاء می تواند جمع و قصر کند، ولی اگر هنوز از شهرش خارج نشده باشد فقط می تواند نماز را جمع کند و قصر کردن قبل از سفر روا نیست.

۶- در سفری که نیت مسافر معصیت باشد قصر و جمع برای او جائز نیست، مثلاً اگر کسی به نیت دزدی به شهری دیگر سفر کند برای او احکام سفر مانند قصر و جمع، مسح روی جوراب، و باقی احکام سفر اجراء نمی شود.

۷- اگر کسی قصد سفر داشت و قصد جمع تأخیر نماز را داشت حتماً باید نیت جمع تأخیر را داشته باشد، و این نیت از زمان وقت نماز اول (یعنی ظهر و یا مغرب) شروع می شود و تا اندازه کمی قبل از انتهای وقت آن نماز ادامه می یابد، ولی اگر نیت نکرد آن نماز قضا می شود و تأخیر به حساب نمی آید. مثلاً کسی که در وقت ظهر نیت سفر کند و بخواند با نماز عصر جمع تأخیر بخواند حتماً باید هنگام وقت ظهر آن نیت را در قلبش داشته باشد، ولی اگر نیت نکرد و نماز ظهر را به جای نیآورد تا این که وقتش گذشت در اینصورت نماز ظهرش در واقع قضا شده است و گناهکار می شود. دلیل این که نمازها را می شود جمع تقدیم و یا تأخیر کرد اینست که، امام بخاری و مسلم از عبدالله ابن عمر روایت کرده اند که گفت: "رسول الله صلی الله علیه و سلم را دیدم که اگر در سفرش عجله داشت نماز مغرب را تأخیر می انداخت تا این که با نماز عشاء به صورت جمع بخواند".

یادداشتها :

۱- اگر فرد حائز شروط فوق بود و درموتر بود ولی وضو نداشت، در این حالت می تواند با خاک تیمم کند و یا اگر خاک در دسترس اش نبود ، کافیت تا چند بار دو کف دستش را بر چوکی های موتر بزند تا از گرد و خاک آنها تیمم کند.

۲ - طریقه مؤجز تیمم :

بعد از آن که دو کف دستش را با خاک و یا گرد و خاک آغشته کرد، دست خویش را یک با دیگر تکان دهد ، تا خاک و غبار آن زدوده شوند و بعد با دو دستش ابتداء صورت خویش و سپس دو کف دستش (پشت و روی آنه) را مسح کند و همین قدر کافیت. **والله اعلم**

تتبع و نگارش :

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »

مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و

ومسؤول مرکز کلتوری دحق لاره - جرمنی